

Krajské volby

(Volby do krajských zastupitelstev)
MV919K Místní správa (seminář)
Tomáš Svoboda

Historický vývoj (do 1918)

- Před 1848 - **zemské sněmy**
- Po 1848 - **Říšský sněm, zemské sněmy, částečně územní samospráva** (viz předcházející seminář)

- **1949** – „*Stadionovo prozatímní zřízení obecní*“
  - v každé obci volen obecní výbor (volící dále obecní představenstvo)
  - v praxi ale nevypisovány volby

- **1863-1864** - **zemská obecní zřízení a volební řády**
  - volební právo mají tzv. **honorace + muži nad 24 let** (svéprávnost + minimální výše přímých daní)
  - **2-3 kurie** volící stejný počet zastupitelů (do kurií podle výše placených daní = nerovné v. právo)
  - předpoklad okresních zastupitelstev, ale většinou nezřízena

Historický vývoj (1918-1938)

- *Recepční zákon (z. č. 11/1918 Sb. z.)*
- Avšak postupná „**modernizace**“
  - prosazení poměrného zastoupení
  - **všeobecné volební právo** (i pro ženy, ale ne pro armádu a četnictvo)
  - redukce dřívější nerovné volební geometrie (ve prospěch určitých národnostních menšin)
- **1920 - ústava** - Národní shromáždění (Posl. sněmovna + Senát)
- Správní reforma **1920** – „pokus“ o zavedení župního systému
- **1927 - zákon o organizaci politické správy** = „návrat“ k zemskému Uspořádání (*4 země + okresy + obce*)
  - role samosprávy spíše oslabuje (*centralismus*)
- Oproti dnešku **vyšší požadavky na výkon volebního práva** (*např. volební povinnost, vyšší věkové hranice, delší trvalý pobyt*)

Historický vývoj (1938-1948)

- Omezení a ukončení činnosti volených orgánů
- Později významná role „*Benešových dekretů*“
  - zavedena **struktura národních výborů** (místní + okresní + zemské)
  - Prozatímní národní shromáždění
(voleno několikastupňovou nepřímou volbou)
- Ideál jednoty namísto soutěže (= *Národní fronta*)
  - poměrný systém + vysoká „inkluzivnost“ určitých politických sil
- **1946 - Ústavodárné národní shromáždění**
  - bez přímých voleb do národních výborů - obsazovány podle výsledků voleb do ÚNS v obvodu národního výboru
  - (možnost odevzdat tzv. bílý lístek)

Historický vývoj (1948-1989)

- **1948 - „ústava 9. května“**
  - ideál svobodných voleb, realita opačná...
  - strany Národní fronty podřízeny KSČ (volba charakterem „schvalování“ předložené kandidátní listiny, nebo „bílý lístek“)
- **Od 1949 – zrušena zemská úroveň**
  - **nově kraje**, dále okresy a obce
  - přímé volby (pouze formální)
- **Později...**
  - Dílčí reformy s pouze formálními důsledky (např. většinový systém)
  - Od 1971 souběh voleb do parlamentu i národních výborů

Historický vývoj (po 1989)

- **Zákon č. 135/1989 Sb.**
  - *z ústavy (mj.) odstraněna vedoucí úloha KSČ ve společnosti*
- = Potřeba nové právní úpravy
  - z. č. 47/1990 Sb. (volby do Federálního shromáždění)
  - z. č. 54/1990 Sb. (volby do České národní rady)
  - z. č. 247/1995 Sb. (volby do Parlamentu)
  - z. č. 62/2003 Sb. (volby do Evropského parlamentu)
- **Územní samospráva**
  - zrušen systém národních výborů + revitalizace obcí (z. č. 294/1990 Sb.)
  - komunální volby (několik předpisů, poslední = z. č. 491/2001 Sb.)
  - později také **kraje a volby do kr. zastupitelstev** (z. č. 130/2000 Sb.)

Současná právní úprava - z. č. 130/2000 Sb.

- Respektuje základní ***principy svobodných voleb***
  - volební právo = všeobecné, rovné, přímé, tajné

- **Poměrný systém**
  - D'Hondtův metoda
  - + *Koudelkův dělitel* (u voleb do PS zrušil ÚS - nález č. 64/2001 Sb.)
  - 5% uzavírací klauzule (i pro koalice)

- **Podrobná úprava „fází“**
  - obecná ustanovení, volební orgány,
  - kandidátní listiny a hlas. lístky, hlasování,
  - zjišťování výsledků, vznik mandátu, soudní přezkum,
  - nároky, přestupky,...

Současná právní úprava - z. č. 491/2001 Sb.

▪ Otázky pro seminář

- 1) V čem se projevuje všeobecné, rovné, přímé, tajné volební právo v rámci komunálních voleb? Identifikujte konkrétní ustanovení.
- 2) Jak je zajištěna „nestrannost“ okrskové volební komise? Jak vzniká členství v tomto orgánu?
- 3) Kdo kontroluje okrskové volební komise? Jaké jiné orgány volební orgány se podílejí na volbách do krajských zastupitelstev?
- 4) Upravuje zákon o volbách do zastupitelstev krajů určité kvalitativní požadavky na volební kampaň a její vedení?
- 5) Který soud provádí přezkum voleb do krajských zastupitelstev krajů? Jakých druhů (vyslovení) neplatnosti voleb se lze dle zákona o volbách do zastupitelstev krajů domáhat?
- 6) Jak je v tomto kontextu voleno v případě hl. m. Prahy?
- 7) Zaznamenali jste nějaké problémy v souvislosti s letošními krajskými volbami?